DIE PROFETIESE ROEPING VAN DIE KERK VOLGENS DIE SKRIF — TEN OPSIGTE VAN ONS VOLKERE- VERHOUDINGE

Prof. J. C. Coetzee

Inleiding

Uiteraard kan ons nie hier begrippe soos „profetiese roeping” en „kerk” in detail ontleed nie. Daarom moet ek ten opsigte van die bedoeling van die terme in ons tema sekere uitgangspunte stel. „Kerk” in ons tema verstaan ek as nie beperk tot die „instituut” nie. „Kerk” verstaan ek hier as „die volk van God”, „die kinders van God te midde van ’n krom en ’n verdraaide geslag”. „Profetiese roeping”: Onder „roeping” word hier bedoel „taak” of „opdrag”. Met „profesie” word nie bedoel nuwe openbaringe nie, maar professie as *getuigenis* vanuit die Skrifte, wat die Skrif interpreteer vir en toepas op ons eie tyd in konkrete situasies.

A. Godsvolk en volk(ere) in die Skrif

1. Enkele skeefgetrokke sieninge van die verhouding: kerk en volk

Ek gee ’n kort skets van vier voorstellinge van die verhouding kerk—volk wat voorgee om Christelik te wees, maar wat alvier skeefgetrokke sieninge van die saak is. Die eerste twee maak hulle skuldig aan ’n *onbybelse skeiding tussen kerk en volk*.

1.1. Radikale „Christelike” internasionalisme

Hier is daar vir die bestaan en eie identiteit van, en die handhawing en liefde vir die eie volk deur die Christen geen plek nie. Die bestaan van aparte volke is die gevolg van die sonde, die produk van die haat tussen mense. Die koms van die koninkryk van God manifesteer hom besonderlik in die uitwissing van alle grense en verskille tussen volke, tale, nasies. Die kerk van Jesus Christus is een groot wêreldbroederskap, want God werk nou net met die mensdom, met die groot wêreld. Wie die onderskeid en verskille tussen nasies nog binne die kerk wil erken verhinder en skend die ware *universaliteit* van Jesus se kerk. U ken die standpunt van die Wêreldraad van Kerke, die Christelike Instituut van Suidelike Afrika en die South African Council of Churches wat dit as *dié besondere profetiese roeping van die kerk sien om hierdie boodskap met woord en selfs aggressiewe daad uit te dra*.

1.2. Radikale „Christelike” individualisme

Hier word die kerk en die indiwiduele Christen op ’n heel ander manier losgemaak van die volk of nasie: dit gaan vir dié mense in die godsdiens net om „ek en my God”. Godsdiens word verskraal tot die ontmoeting tussen my indiwiduele siel en God daarbo. En

die enigste belangrike vraag vir 'n Christen is: hoe gaan dit met my siel?

U ken hierdie manier van dink en doen van die Piëtisme. In die profetiese taak van die kerk kan daar dan eenvoudig nie tyd en plek wees vir sulke „aardse” dinge soos volk en vaderland en politiek nie. *Die profetiese taak van die kerk gaan feitlik heeltemal op in die roep tot bekering by die enkeling.*

Die volgende twee sieninge maak hulle weer skuldig aan 'n onbybelse vermenging van kerk en volk.

1.3. 'n Genasionaliseerde kerk (of godsdiens)

In hierdie denke is die kerk daar in belang van die volk. Die Staat duld en beskerm en bevorder selfs die kerk omdat die kerk sorg vir ordelike en lojale burgers en vir 'n volk met goeie sedes. Dink aan De Mist se berugte „kerkorde” aan die Kaap!

So word die kerk 'n nuttige diensmaagd van volk en Staat. Jesus se kerk word dan, in ons situasie gesien, die „Afrikanerkerk”, uit die Afrikaner vir die Afrikaner. Dit kom onkrities (want ons moet lojaal wees!) in diens van ons volk, sy eer en sy belange. In 'n genasionaliseerde godsdiens maak die Party nasionale beleid, en die Kerk (volkskerk) is daar om dit in die Naam van Christus te regverdig en te verdedig.

En só raak die profetiese stem van die kerk teenoor die volk stil. Dan mag „die Afrikanerkerk” nie openlik getuig teen die sondes van die volk of in die openbaar „die Regering” kritiseer nie — „omdat dit ons vyande 'n stok in die hand gee”!

1.4. Godsdiensnasionalisme

Hier kry ons die genasionaliseerde kerk in sy uiterste konsekwensie: die kerk is nie meer net in diens van die volk nie, maar „die Volk” is „die Kerk”. Dis volksverafgoding. Jou volk word dié Volk, „God's own people”. Jôu volk word God se uitverkore volk. Sou Afrikanernasionalisme vergroei tot godsdiensnasionalisme dan sou die kerk (of lidmate daarvan) enige daad en enige maatreël wat in belang geag word van ons selfbehoud, ons selfverheffing, ons heerskappy, in die Naam van Jesus Christus kondoneer en propageer.

Hier is die profetiese stem van die kerk vurig, maar alleen vir die volksbelang — anders is dit stom.

2. Het volk (volkere) 'n plek in die ontvouing van Gods heilswerk? Indien wel, hoedanige plek?

Van Unnik skryf in „Christendom en Nasionalisme” (red. Barents J. e.a., 1955): „Samevattend mogen wij zeggen, dat bij Paulus (dus, vir Van Unnik, in die hele N.T.) de nationalen verschillen wel bekend, maar volkomen onbelangrijk zijn, voor nationalistisch werk is geen plaats” (bl. 46).

Wanneer gegewens oor volk(ere) in verhouding tot die kerk (Godsvolk) in die N.T. egter noukeurig nagegaan word, is die besondere prominensie wat volk, nasie, volkere, nasies inneem in die Godsopenbaring besonder opvallend.

Twee opmerkings is hier m.i. baie noodsaaklik as ons die Skrifgegewens reg wil evalueer:

- ◇ 'n Kort maar belangrike vertalingspunt: „ethnē”, wat in die AV, in navolging van ouere Europese vertalings, meestal met „heidene” vertaal is, beteken in die N.T. feitlik deurgaans òf „nasies” òf „heidennasies” (vergelyk vir beredenering hiervan: J. C. Coetzee, *Volk en Godsvolk. 'n Eksegetiese studie*, Pro Rege, 1965).
- ◇ 'n Metodologiese punt: Solank ons bloot met enkele losstaande bewysplaatse in die N.T. wil volstaan (loca probantia), ook wanneer dit gaan om die vraag na die plek van volk en nasie in die Skrif, kan mens enige standpunt beding met die Bybel in die hand. Maar die Skrif leer ons dat God 'n besondere manier van handel gekies het in sy heilsgeskiedenis met ons wêreld. Hy werk nie alleen in en deur ons geskiedenis nie. Maar *in die geskiedenis van God met ons wêreld is daar God se Kairoi — d.i. God se uitverkore, kardinale heilsmomente waarin telkens sy heilswerk nog 'n groot stap vorentoe neem.*

Wie daarom tot die essensie van die Skrifboodskap wil deurdring, moet die kairoi in God se heilsgeskiedenis opspoor en dáár diep delf!

Veral ses sulke kairoi troon uit (bo verskeie ander) in die N.T. bedeling:

- (i) Geboorte van Jesus as die koms van die Verlosser.
- (ii) Kruisiging van Jesus as dié versoeningsdaad van die Verlosser.
- (iii) Opstanding van Jesus as die oorwinning oor en ons bevryding van die ewige dood.
- (vi) Pinkster, die uitstorting van die Heilige Gees, as die begin van die bedeling van die laaste dae.
- (v) Die finale prediking voor die oordeelsdag.
- (vi) Dié dag wanneer die verlostes die nuwe Jerusalem binnegaan.

'n Objektiewe toets om vas te stel of nasies en volke enigins in die primêre gesigsveld van die Evangelie kom, sou wees om te kontroleer of volk en nasie enige (prominente) plek in hierdie karoï beklee.

(i) *Betekenis van die geboorte*: Daar is meer te noem maar ons volstaan met *Luk. 2 : 29—32*: Hier gee Simeon 'n samevatting van die betekenis van Jesus se geboorte: „Nou laat U, **HERE**, u dienskneg gaan in vrede volgens u woord omdat my oë u heil gesien het, wat U berei het voor die oë *van al die dinge* — 'n lig tot verligting *van die nasies* en tot verheerliking van *u volk Israel*”.

— Hier het ons teenoor die partikularistiese godsdiensnasionalisme van die Jode wat die Messias se werk gesien het as heil vir Israel ten koste van die nasies, die getuienis van heil wat die wêreld omspan — *maar sô dat die volk Israel en die nasies van die wêreld daarin deel!*

(ii) *Betekenis van die kruisdood*: Ek verwys u na Joh. 11 : 48—52 waar die Jode sê: „As ons Hom so laat begaan, sal almal in

Hom glo — en die Romeine sal kom en *ons land en ons nasie* albei afneem". En dan antwoord Kajafas: „Julle weet niks nie en dink nie daaraan dat dit vir ons *voordelig* is dat *een man vir die volk* sterwe en nie ons *hele nasie* omkom nie". En nou volg die belangrike as die apostel Johannes getuig: „En dit het hy nie uit homself gesê nie, maar omdat hy daardie jaar hoëpriester was, het hy geprofeteer dat Jesus *vir die nasie* sou sterwe. En nie alleen *vir die* (Joodse) *nasie*, maar ook om *die verstrooide kinders van God tot 'n eenheid* saam te voeg".

— Hier kry ons naakte, selfsugtige nasionalisme by die Joodse leiers: ons moet geloof in Jesus teëstaan anders gaan *land en nasie* verlore!

— Ons kry kru, Hitler-agtige, nasionalisme by Kajafas: *ons nasie* se behoud is al wat tel — dan is dit gewettig om liever een man te *vermoor*, om land en nasie te red!

— En die antwoord van die Skrif hierop is nie: Nee! Dit gaan in die verlossing *nie* om nasie en vaderland nie, want Jesus red net individuele *siele* nie. Maar op 'n manier totaal anders en verhewe bo Kajafas se moordlustige en die Jode se selfsugtige nasionalisme, het Jesus inderdaad gesterf *ter wille van die nasie* van Israel én vir al Godskinders oor die hele aarde. Jesus wil deur sy sterwe die *nasies* red!

(iii) *Betekenis van die opstanding*: Jesus self verklaar dit sô: Luk. 24 : 46—47: „So is dit geskrywe, en so moes die Christus ly en op die derde dag uit die dode opstaan, dat bekering en vergewing van sondes in sy Naam verkondig kan word *aan al die nasies*, van Jerusalem af en verder"; en Matth. 28 : 18—20: „Aan My is nou gegee alle mag in die hemel en op aarde. Gaan dan heen, *maak dissipels van al die nasies*..."

Hier weer het ons 'n radikale deursnyding van die Joodse partikularisties-nasionalistiese denke oor God se heilswerk — maar opnuut sô dat die ekumeniese karakter van Christus se opstandingsgenade juis gerig is op die *nasies* van die mensdom.

(iv) *Betekenis van Pinkster*: Pinksterdag is die groot *kairos* van die vervulling, van die aanbreek van die bedeling van die Heilige Gees *waar die wêreldkerk gebore word*. In die beskrywing hiervan in Hand. 2 : 1—13 is dit opvallend watter prominente plek die *volke* en die *onderskeiding van die volke* in die gebeure inneem: vergelyk die herhaalde klem op „elke nasie" en „ons eie taal".

Kenmerkend van die aanvangsmoment van die bedeling van die Heilige Gees is die nadruk in Hand. 2 : 1—13 op die *universaliteit*: Hier deurbreek in *prinsipe* God se volk die grense van sy *nasionale* beperktheid tot een volk en word wêreldwyd. En daarom is destemêr opvallend dat in hierdie eerste *universele prediking* die *volke* en die *onderskeiding van die volke* so prominent is. Die skare daar byeen, hoewel hulle almal Grieks kan verstaan, ontvang die Evangelie *elkeen in sy eie taal waarin hy gebore is!* Hier by die aanvangsmoment van die ekumeniese kerk of die wêreldkerk word die skare, wat uit baie wêrelddele saamgekom het, nie in die prediking benader as 'n massa kosmopolitiese individuë nie, maar

as lede van onderskeie volke en tale en nasies.

Die Heilige Gees is die Bewerker van die *ware eenheid* tussen mense op aarde — 'n eenheid van die ware geloof onder mense oor die wêreld heen wat almal een Gees ontvang het. En tog, hierdie ware eenheid in die Heilige Gees kom hier, heel aan die begin, juis tot openbaring in die gemeenskaplike ontvangs van dieselfde evangelie *in die eie taal as lede van afsonderlike volke!*

(v) *Die finale prediking voor die oordeelsdag*: Kan by die oordeelsdag volke en tale nog van enige belang wees? In Openb. 14 : 6—7 lees ons: „En ek het 'n ander engel in die middel van die lug sien vlieg met 'n ewige evangelie om te verkondig aan die bewoners van die aarde *en aan alle nasies en stamme en tale en volke*. En hy het met 'n groot stem gesê: „Vrees God en gee Hom heerlikheid, want die uur van sy oordeel het gekom”.

(vi) *By die kairos van die ingaan van die verlostes in die nuwe Jerusalem (op die nuwe aarde)*: Openb. 21 : 24—26: „En die nasies van die wat gered word, sal in die lig daarvan wandel... En bedags — want nag sal daar nie meer wees nie — sal sy poorte nooit gesluit word nie, en hulle sal die heerlikheid en die eer van die nasies daarin bring”. *Die volkere gaan die ewige Godstad binne! Elke volk bring op sy eie wyse, na sy eie aard ewige eer en heerlikheid aan onse God!*

3. Die verhouding van kerk en volk veral volgens die N.T.

'n Korrekte vertrekpunt is onmisbaar as ons die Skrifgegewens hieroor reg wil hanteer: binne die vraagstuk van die verhouding kerk—volk moet onthou word dat dit in die Bybel steeds in die eerste plek gaan om die kerk of die volk van God, en nie in die eerste plek om die volk(ere) nie (hiermee word natuurlik net gesê dat „kerk” in die Skrif meer sentraal staan as „volk(ere)” en nie dat dit dié absolute sentrale of primêre saak is nie).

Daarom kom die Skrifgetuienis oor die verhouding kerk—volk alleen in die regte perspektief te staan as ons uitgaan van die openbaring aangaande *die kerk* in die N.T. Dus kyk ons kortliks na drie hoofkenmerke van die kerk van Jesus Christus in die wêreld en bekyk die verhouding kerk—volk vandaar uit:

- ◇ Die universaliteit van die kerk.
- ◇ Die eenheid van die kerk.
- ◇ Die gelykheid van alle gelowiges binne die kerk.

3.1. *Die universaliteit van die kerk — Sleutel: Hand. 10 : 34—36*

As vervulling van die verbondsbelofte aan Abraham gaan die seën van Christus ná Pinkster vanaf Israel ook uit tot al die nasies — wêreldomspannend (vgl. Hand. 3 : 25). Dit begin realiseer in Hand. 10 (Cornelius) — en dan is Hand. 10 : 34—36 kardinaal vir die aard van die nuwe universaliteit van die kerk met betrekking tot die kerk—volk-verhouding.

In die Ou-Testamentiese tyd was mos net *een volk* God se volk.

Die Israeliet kon met reg sê: my nasie, en my nasie alleen, is die volk van die Here, of dan die kerk.

By die Jode, in die tyd toe Jesus op aarde was, het dit werklik ontaard tot 'n lelike *godsdienstnasionalisme*: God sou dan die Jode, sy volk, bestem het vir wêreldoorheersing. Die Messias se grootste taak sou wees om met geweld alle ander volke aan Israel se voete te onderwerp.

Maar toe het Jesus juis *nie* gekom om die wêreld aan een volk se juk te onderwerp nie. Hy het nie gekom om die wêreld deur Joodse nasionalisme te laat oorheers nie, maar juis om *die wêreld te red!*

Maar *hoe* red Jesus die hele wêreld?

Hy laat, soos God dit reeds aan Abraham belowe het (Gen. 12 : 3; 17 : 4—5; 18 : 18; 22 : 18) *die seën* wat vroeër net vir Israel was, nou uitgaan *na al die nasies*. Dit is hier waar Hand. 10 nou so belangrik word:

As Petrus die opdrag kry om nou *daadwerklik* God se seën na die ander nasies te neem, oorwin sy *selfsugtige godsdienstnasionalisme* hom en hy protesteer: „Nooit nie Here” (10 : 14). Maar God *dwing* hom na die Romein Cornelius en sy huis. En as Petrus by Cornelius en sy huis kom en hy sien hulle opregte, kinderlike geloof, moet hy beskaamd in 10 : 34—36 Gód se wonderlike genadepad bely: „Ek sien waarlik dat God geen aannemer van die persoon is nie, maar dat *in elke nasie* die een wat Hom vrees en geregtigheid doen, Hom welgevallig is. Dit is die woord wat Hy gestuur het aan die kinders van Israel toe hy die *evangelie van vrede* verkondig het deur Jesus Christus — *Hý is die Here (= Koning) van almal!*”

En dan is dit duidelik:

(i) God het in ons tyd tog nie meer net een nasie as sy uitverkore volk nie. Nee, „Jesus is Koning (Here) oor almal”, oor al die nasies. Godsdienstnasionalisme en 'n genasionaliseerde kerk is hier by die wortel afgesny.

(ii) Binne Christus se kerk word ook alle vyandskap tussen die nasies en alle selfverheffende eksklusiwisme opgehef: Jesus is draer en bewerker van die goeie boodskap van „*vrede tussen die nasies*”. *Elkeen* wat Hom vrees, is Hom welgevallig.

(iii) Maar dit word *óók nie een groot deegskottel* waarin 'n massa verlore individue soos meel gemeng word nie. Nee, „*in elke nasie*” is *elkeen* wat Hom vrees, Hom welgevallig. Vgl. Hand. 15 : 14 waarby ons hierna sal kom.

(iv) *Saamgevat*: Die ware universaliteit van die kerk word dus bereik deurdat elke volk — in en deur sy gelowige lede, deel kry aan die God se volk!

3.2. Die eenheid van die kerk

Hand. 15 : 14 is hiervoor by uitstek die kortste en duidelikste uitspraak. Weergegee na bedoeling van die Grieks, vertaal ek dit so: „God is dit wat begin het om daarna uit te sien om vir Hom 'n

volk-uit-die-nasies aan te neem". (Vlg. ook Ef. 2 : 11—22.)

Sonder nadere beredenering, gee ons net die volgende afleidings:

(i) God het nie baie volke, aparte volke, aparte kerke nie. *Alle* gelowiges vorm saam een volk — God se volk; een liggaam — Christus se liggaam.

— Daarom mag die *verskeidenheid* van volke nooit binne God se volk ingedra word op só 'n wyse dat dit voer tot 'n *geskeidenheid* van kerke nie.

Ook mag ons as Christene van verskillende aardse volke nie die *verskeidenheid* van volke uitleef as 'n koue harde *geskeidenheid* wat selfs die *Christene* van verskillend-kleurige volke onverskillig, vreemd of hatig teenoor mekaar te staan bring nie.

— Die eenheid van Christus se kerk, die eenheid van een Here, een geloof, een Gees, een doop, een Vader, is die hoogste vorm van eenheid wat tussen mense moontlik is. Daarom móét dit die grense tussen volke kan oorspan!

(ii) Ewe duidelik is ook: God versamel vir hom een volk waarin „al die nasies” 'n plek kry! Die ware eenheid van die volk van God kom tot uitdrukking daarin dat die gelowiges in Israel voor God die ware volk Israel is, die gelowige Grieke die ware Griekse volk is, ens. — en dat so én Israel én die Engelse volk én die Afrikanervolk *almal* opgeneem word in Jesus se een kerk, in God se een volk.

— Dit is dan 'n eenheid in die kerk wat wel die grense tussen die nasies oorspan, *sonder om die verskeidenheid uit te wis*.

3.2. Gelykheid in die kerk

Ons neem as kernwoord hieroor Galasiërs 3 : 26—28.

(i) Hierdie Skrifwoord kry sy besondere skerp punt in sy konfrontasie met die tipiese Joodse godsdienstige diskriminasie teen die nie-Jood (of Griek), teen die slaaf en teen die vrou wat voor God glad nie of minder aanvaarbaar sou wees. 'n Bekende (berugte!) Rabbynse voorskrif lui dat elke vrye Joodse man die Here daagliks soos volg moet dank: „Geprese is U, o God, dat U my nie geskape het as 'n heiden, as 'n slaaf of as 'n vrou nie (p Ber 13 (b); b Men 43 (b)). Maar God ken in Christus geen sodanige rasse-, (volks-), stande- en geslagtelike diskriminasie nie. Dit tel by Hom *vir opname in sy volk* geen bloue duit nie.

(ii) Dit gaan hier egter hoegenaamd nie daarom dat *almal* nou *eners* moet word nie. Jood en Griek, Afrikaner en Engelsman en Zoeloe hoef net so min kleurloos eners te word binne die kerk as wat man en vrou, hoewel *gelyk* voor God, geslagloos eners kán word!

Opsommend:

1. Christus se kerk is wêreldwyd een. Ons mag dus nie sy kerk of die Christendom in Suid-Afrika op nasionalistiese of rassistiese wyse annekseer net vir die Afrikaner of, en dit moet vandag

- ook duidelik gesê word, net vir die swartman nie!
2. Hierdie eenheid tussen die ware gelowiges is die hoogste vorm van eenheid tussen mense: die eenheid van die Gees en van die saligmakende geloof. Daarom moet ek eerlik voor God kan uitmaak wie ten diepste „my broer” is: dat die Godprysende Christen-Zoeloe nader aan my is as die Godlasterende heiden-Afrikaner.
  3. In Christus is gelowiges van alle volke en rasse waaragtig gelyk. Immers: buite Christus staan Engelsman, Xhosa, Kleurling en Afrikaner gelyklik doemwaardig voor God. En in Christus deur die geloof staan Afrikaner, Kleurling, Xhosa en Engelsman ewe onskuldig en spierwit-rein voor God!
  4. God red deur Christus inderdaad die *volkere*. Die kerk is geen mengelpot van ’n massa los individue nie. Na die aard van sy verbond werk God met huise, families, geslagte, *volke*! Die volkere, óók ons Afrikanervolk, het binne die volk van God ’n eie plek en ’n eie roeping — ja, ’n roeping wat deurloop selfs tot op die laaste dag: wanneer ons op ons eie wyse ook ons volk se eie eer en verheerliking aan God sal indra in die nuwe Jerusalem (Openb. 21 : 24—26).
  5. Daarom hoef die Afrikaner nie sy Afrikanerskap af te sweer om ’n goeie Christen te kan wees nie. Om die waarheid te sê: as ek ’n Bybelgetroue Christen is, weet ek God het ook *my volk* lief en Hy wil ook my Afrikanervolk red — en dan word ek *eers* ’n goeie Afrikaner. Luister maar na die Christen-nasionalisme van ’n Paulus in Rom. 9 : 1—4! Terwyl ek dan weet wie my eintlike *broer* is: eerder as die goddelose Afrikaner dan tog die Christen-swartman, weet ek tog ook: naaste aan my bly steeds my mede-Christen Afrikaner, my broer na die vlees en in Jesus Christus.
  6. Maar God red steeds net *ware* gelowiges en daarom is die volkskerkgedagte grondig verkeerd: geen volk behoort man en muis tot die kerk van Christus nie. God wil die Afrikanervolk red ja — maar alleen in die *gelowige* Afrikaners. Daarom mag ek nooit leef of praat asof die Afrikanerdom, almal van ons en net ons „God’s own people” is nie.
  7. En gesonde Christennasionalisme word weerhou van chauvinisme, volksverabsoluttering by die wete: God red my volk ja, máár — God red net so, ook elke ander volk in Christus. God het in Christus ook elke ander volk net so lief as vir my volk.
4. Ons posisie as kerk in Suid-Afrika ten opsigte van ons eie volk verskil tog pertinent van dié van die Ou-Testamentiese sowel as van dié van die Nieu-Testamentiese gelowiges

In die Ou Testament: daar was die volk ook die kerk, en praat die profete te midde van alle afval by die volk Israel tog steeds met hulle as synde *God se volk*.

In die Nuwe Testament: daar was die kerk worstelend as klein minderheid wat moes getuig onder heidense volke met heidense owerhede. Daar was die volk(ere) so goed as *en masse* buite en teenoor die kerk.

Ons situasie is iets tussen Ou Testament en Nuwe Testament se situasies! Ons volk, en ook die bevolking van Suid-Afrika mag in geen opsig gelykgestel word aan die volk van God nie. Andersyds is ons regering oorwegend saamgestel uit Christene. Daarom moet ons in ons toepassing vanuit die optrede van die Ou-Testamentiese profete sowel as vanuit die klaarblyklike afstand tussen Nieu-Testamentiese getuies en die volk en regering van hul tyd baie versigtig wees.

B. Die profetiese taak van die kerk in dié verband: Wat is die taak en hoe moet dit uitgevoer word?

1. Die Ou Testament

1.1. Die trefveld van die profetiese getuienis

(1) By intensiewe lese van die profetiese geskifte val dit sterk op dat geen terrein van die menslike lewe uitgesluit word nie — die totaliteit van die lewe, „godsdienstige” en „sekulêr”, persoonlik en sosiaal val binne die trefveld van die profetiese getuienis. Vir ons doeleindes is ter sake enkele voorbeelde op die sosio-politieke vlak:

(i) Oor getuienis teen die ongeregtige verhoudinge tussen ryk en arm kan voorbeelde vermenigvuldig word — ons volstaan met verwysing na Jer. 2 : 34; Amos 2 : 6—7; 3 : 15; 5 : 11—12; 6 : 4.

(ii) Jeremia getuig openlik en reguit teen die politieke beleid van sy tyd, naamlik om strategiese verbonde met Egipte te sluit — natuurlik wel vanuit godsdienstige bewoënhed dat Israel nie sy heil mag soek by heidense bondgenote nie (Jer. 2 : 18; Jer. 42).

(iii) In Jer. 22 : 1—4 gaan die profetiese getuienis selfs direk teen die koning (die regering) in vanweë die gebrek aan sosiale geregtigheid.

Dus:

- ◇ Die simplistiese teëstelling: „op die kansel die evangelie en nie politiek nie”, is in sy algemeenheid en ongekwalfiseerdheid sonder meer *vals*.
- ◇ Eweneens is die standpunt dat die profeet (prediker, kerk) hom as lojale landsburger moet weerhou van enige openbare kritiek op die regering van die dag sonder meer *vals*.

(ii) Tog bly ook en besonderlik by die profete die primêre altyd weer die verhouding met God. Ons kan dit binne ons konteks kortweg illustreer met Jeremia 2 en Amos 3.

In die openingsprofesie van Jeremia gaan dit voor alles om Israel se verraad teenoor God (Jer. 2 : 9—11) en eers later, as één faset hiervan kom ter sprake die sosiale ongeregtigheid in Israel (2 : 34). Wanneer in Amos 3 die strafrede van God hom teen Israel rig begin dit dadelik weer met die verbondsverhouding tussen Jahweh en Israel wat versteur is (3 : 1—14) en dán eers gaan dit oor tot aanklagte van sosiale ongeregtigheid (3 : 15—4 : 1: verdrukking van armes), om dan vanaf 4 : 4 weer terug te

keer na die valse erediens.

1.2. *Profetiese moed en móét*

Die profetiese geskrifte is oorvloedig in hul getuienis dat wie profeet van die Here is met meer as gewone moed, teen alle teëkanting in sal bly getuig. Ons illustreer dit kortliks vanuit Jeremia.

In Jeremia 11 word die profeteer verbied met dreiging van dood om te profeteer (11 : 21), maar met 'n beroep op die Here se regspraak volhard die profeet (11 : 18—23).

In Jeremia 20 kom die teëkanting tot 'n klimaks. Pashur laat Jeremia slaan en in blokke sit. Maar hy *bly* eenvoudig profeteer teen Pashur se valse profesieë in.

Verse 1—6 skilder Jeremia se profetiese moed — hy laat hom eenvoudig nie intimideer om te swyg nie, intendeel reguit getuig hy teen die valsheid van Pashur — juis sy sussende prediking in die uur wanneer radikale bekering nodig is, sal wees „Skrik-rondom” vir die volk.

Verse 7—9 bied die motivering agter hierdie *profetiese moed*, nl. die profetiese *móét*! „HERE, U het my oorgehaal, en ek het my laat oorhaal; U was te sterk vir my en het oorwin; ek was 'n belagging die hele dag, almal saam spot met my. Want elke keer as ek spreek, *moet* ek dit uitskreeu, *moet* ek roep: Geweld en verdrukking! — omdat die woord van die HERE vir my 'n smaad en spot geword het die hele dag. En as ek sê: Ek sal aan Hom nie dink nie en in sy Naam nie méer spreek nie, *dan word dit in my hart soos 'n brandende vuur*, opgesluit in my gebeente. *En ek het my moeg gemaak om uit te hou, maar ek kon nie*”.

In Jeremia 26 word die profeet vanweë sy oordeelsprofesie tot 'n verraaier verketter en is die oordeel dat hy moet sterf.

Weer eens bevat sy profetiese antwoord die twee elemente:
— die profetiese *moet*: „Die HERE het my gestuur...” (vs. 12).
— die profetiese *moed*: „Maar ek, kyk, ek is in julle hand; maak met my soos dit goed en reg is in julle oë” (vs. 14).

Dus: Ten opsigte van die profetiese roeping van die kerk op alle vlakke, ook in die sosiale, in die menseverhoudinge, in die politiek moet dit duidelik wees: die profeet is 'n gedronge en gedwonge mens. Hy kán nie swyg *net omdat* sy woorde onrus by „sy mense” veroorsaak nie. Allermens mag hy swyg omdat hy vrees vir teenkanting teen sy persoon; vrees vir ongewildheid, vervolging, selfs die dood!

1.3. *Ware en valse profete*

Die vraag na die verhouding „waar” en „vals” by die profete is vandag sterk in diskussie (vgl. Hossfeld/Meyer 1973, 11—14).

1.3.1. Die Ou Testament praat selde indien ooit in terme van ware *profesie* of valse *profesie*. By verre oorheersend is dit om van waarheid en valsheid rondom die profetiese getuienis te spreek in *personale* terme: *iemand* is 'n ware *profeet*; iemand anders is 'n valse profeet. En daarvoor is die toetsteen nie in die eerste

plek: wat sê hy? Is dit 'n gunstige boodskap, is dit 'n doempromesie nie. Maar heel *persoonlik*: iemand is 'n ware profeet wanneer hy spreek in *persoonlike* opdrag van 'n Persoon, die HERE self (bv. Jer. 1 : 4). So is iemand 'n valse profeet, nie soseer geoordeel na die objektiewe van die woorde wat hy uiter nie, maar omdat hy op eie gesag, selfaangesteld tot die volk kom (bv. Jer. 23 : 31—40).

1.3.2. Bogenoemde is belangrik want dit laat ons duidelik verstaan dat die waarheid of die valsheid van 'n profetiese woord nie somaar 'n objektiewe, bo-tydelike, bo-persoonlike saak is nie. Promesie mag nooit verwar word met sg. „ewige waarhede” nie, „gevelede woorde” wat ewig en oral geldig is nie. Nee, egte promesie is altyd 'n woord van 'n Persoon, die Here God, deur sy *persoonlike* gesant, aan 'n *persoon* (persone) op 'n bepaalde tyd en plek, in konkrete omstandighede en gebring op 'n Godgewilde manier.

Dus: Geen „profeet” kan homself verdedig bloot met die verweer: maar wat ek sê, staan mos in die Bybel nê, oftewel: is mos wat die HERE al gesê het nie.

Tewens, dis dikwels juis die kenmerk van die optrede van die valse profete dat hulle egte woorde van God op die verkeerde tyd vir die verkeerde mense opdis as God se woord vir hulle nou. Daarvan sê die HERE self: „Daarom, kyk, Ek het dit teen die profete, spreek die HERE, wat *my woorde steel*, die een na die ander” (Jer. 23 : 30). Hier is dus mense wat wel woorde van God uiter, maar steeds *valse* profete bly met 'n leuenboodskap aan die volk van 'n bepaalde tyd en in bepaalde situasie.

1.3.3. Dieselfde promesie, as mens dit bloot na die geuiteerde woorde neem, kan dus vandag en hêr waar wees, maar môre en dâar vals wees! Die vraag kan op hierdie stadium met sekere reg gestel word: maar lei dit ons nie in die vaarwaters van gevaarlike subjektiwisme nie? Tas dit nie die objektiwiteit van die Woord aan nie?

My teëvraag sou wees: Mag profeet en promesie ooit geskei word? En mag die voorwerp van promesie en die promesie ooit geskei word? En dan is die antwoord: Nooit! Dis juis die punt waarom dit gaan.

Jy kan „promesie” nooit abstraher tot 'n teoretiese waarheid (waarhede) wat ongeag van die korrelasie met die adres, situasie, gees waarbinne die promesie geuiteer word, oral en altyd simplisties toegepas kan word as „die Waarheid” nie.

Tewens, dit is juis hieroor wat die HERE in Jer. 23 : 30 so dringend stel: „Kyk, Ek het dit teen die profete, spreek die HERE, *wat my woorde steel*, die een na die ander”.

In die verband kan met vrug gekontrasteer word die byna gelykluidende Ps. 46 : 5—8 (ware promesie) en Jer. 7 : 4 (valse promesie); of Ps. 48 : 12—15 en Miga 3 : 11—12; of Ps. 128 : 5—6 en Jer. 6 : 13—14.

Konkreet gestel vir ons: Wil die kerk in sy profetiese taak vandag die profetiese getuieis van die Ou-Testamentiese profete, getrou aan die waarheid van die Woord, toepas in ons konkrete situasie, dan is dit sy magtige roeping om deur vurige gebed en deur indringende Skrifstudie seker te maak dat hy die regte Ou-

Testamentiese woord kies en toepas waarmee ons, ons situasie, ons sonde, ens., vandag waarlik korreleer.

Byvoorbeeld: Veronderstel dat ons volk die HERE radikaal verlaat het en verhard is in 'n goddelose verdrukking van die armes en eenvoudiges. Mag ons dan, met beroep op „objektiewe, ewige waarhede” in die Bybel Ps. 46 : 5—8 gebruik om ons volk gerus te stel? Natuurlik bly Ps. 46 : 5—8 gesproke binne sy ware konteks, objektief en ewig waar, maar dit word in die mond van die kerklike profeet vandag, hier, gerig tot 'n goddelose volk tot 'n leuen, tot *valse profesie* as hy die volk daarmee sus! (Vgl. hieroor Berridge, 1970, 32—35).

1.3.4. In die lig van bogenoemde moet dit al duidelik geword het dat die simplistiese klassifisering: onheilsprofeet = ware profeet; heilsprofeet = valse profeet, wat meermale in die teologie gemaak is, nie klop met die Skrifgetuienis nie. (Vgl. Jer. 28 : 8—9; G. Quell, 1952, 44, 200; Berridge, 1970, 32).

Sodanige simplistiese identifisering van die ware en valse profetiese stem binne die kerk realiseer hom sterk in twee rigtings onder ons volk vandag: by die sg. verkramptes is elkeen wat getuig „teen die volk”, teen die status quo vals, en elkeen wat die volle heil en onskuld toesê aan die Afrikaner word geloof as 'n ware profeet.

Maar dit word 'n groeiende tendens om ook die omgekeerde te glo en te propageer: slegs hy is 'n byderwetse profeet wat van a tot z kan foutvind met sy volk, die huidige regering en die vyf-voor-twaalf geskal kan aanhef vir só 'n ongeregtige bestel, terwyl elke prediker wat 'n woord van bemoediging, vertroosting het vir ons volk as 'n ouderwetse, valse profeet geëtiketteer word.

1.4. *Die gees van die ware profeet teenoor sy eie volk*

Die ware profeet verval nooit in die eensydigheid van kritiek net na buite, net teen die ander volke as die „skuldiges” nie, maar ook nooit in die eensydigheid van 'n skielike „skuldkompleks” wat net oog het vir die sonde en skuld van sy eie mense nie. (Vgl. Jes. 1—9 en 10—23; Jeremia het naas sy oordeelsaankondiging oor Israel ook hoofstukke 25 en 46—51; vgl. Amos 1 : 1—2 : 3 en 2 : 4—3 : 15; ens.). Maar selfs die getuienis teen die eie volk se sonde en ongeregtigheid word altyd gedra deur 'n *gees van bewoënhed en liefde* teenoor, en verbondenheid aan die eie volk. (Vgl. Du Toit, 1943, 11—12.)

Dit mag nie anders nie, want die profeet moet die gees weerspieël van sy Sender: „Gaan en roep hierdie woorde na die noorde toe uit en sê: Keer terug, o afkerige, Israel, spreek die HERE. Ek sal julle nie donker aankyk nie, want Ek is goeder-tieren, spreek die HERE; Ek sal die toorn nie vir ewig behou nie”.

En so weerspieël onder andere Jeremia dit op pragtige wyse.

(i) Jeremia stry met God ter wille van sy volk: „Ag, Here HERE, waarlik, U het u volk en Jerusalem grootliks mislei met die woorde: Julle sal vrede hê — terwyl die swaard tot aan die siel raak” (4 : 10).

(ii) Jeremia *ween* ter wille van die volk oor/teen wie hy moet profeteer: „o My ingewande, my ingewande, ek moet bewe van angs! o Mure van my hart! My hart steun in my, ek kan nie swyg nie; want jy, my siel, het basuingeluid gehoor, oorlogsgeskreeu!” (4 : 19). „Ag, was my hoof maar water en my oog ’n fontein van trane...” (9 : 1 e.v.).

(iii) Ja, God moet die profeet selfs beveel om op te hou pleit vir die volk. „En jy, bid nie vir hierdie volk nie en hef vir hulle geen smeking of gebed op nie en dring by My nie aan nie, want Ek sal na jou nie luister nie”.

(iv) En tog bly Jeremia aanhou om te pleit vir sy volk, al moet hy teen hulle profeties getuig — Jeremia 14.

In hierdie gees sal elke profetiese getuienis van kritiek, waar-skuwing aan, en oordeelsaankondiging teen die eie volk ook vandag moet geskied !

1.5. *Getuienis óók teenoor andere*

Die profete getuig wel waar nodig lynreg teen die volk en teen sy eie selfgeregtigde nasionalisme in, maar nooit eensydig nê daarteen nie. Maar altyd word óók getuig aan én teen die omringende, heidense volke; ook oor hulle ongeregtighede, sondes; óók teen die vyandskap teen die eie volk.

Jeremia is daarom ’n profeet vir die nasies (Jer. 1 : 5, 10). Hy het ’n getuienis van God vir en teen Israel, maar eweneens vir en teen al die ander volke van die aarde.

So ook Amos: in Amos 1—2 het die profeet dit teen Damaskus, Gasa, Edom, Ammon, Moab; maar dáárna ook teen Israel en Juda.

En Jeremia, wat dit so spesifiek teen Juda het, laat nooit na om óók te getuig teen die sonde van die ander volke nie: vergelyk net Jer. 25 en Jer. 46—51!

1.6. *God se „opvoedkundige” wyse van handel*

Laastens, heel in die algemeen, wil ons stel dat die Ou Testament ons leer dat die Here God op ’n besondere wyse „opvoedkundig” te werk gaan in sy openbaring aan sy volk in hierdie wêreld:

God werk naamlik, ook deur sy profete *nóg rewolusionêr* — ongeregtigheid word nie in een dag radikaal uitgewis nie; *nóg idealisties* — ongeregtigheid word nie in een dag weggedink of weggeëis van die mense nie.

2. Die Nuwe Testament

Ons kan hier heel breed gaan, maar wil volstaan met enkele bevestigende en bykomende aspekte.

2.1. *Vertrekpunt*

Die vertrekpunt in verband met die kerk se profetiese getuienis ten opsigte van alle aardse vraagstukke, en dus ook ten opsigte van volkereverhoudinge, moet bo alle twyfel wees die goue reël van

Matt. 6 : 25—34, besonderlik vers 33: „Maar soek eers die koninkryk van God en sy geregtigheid, en al hierdie dinge sal vir julle bygevoeg word”.

Dit moet dan ook die ganse profetiese getuienis van die kerk kenmerk: ten alle tye moet die primêre (Christus en sy versoening) primêr bly, die sentrum van ons profetiese getuienis, en nie die sosiaal-aardse nood nie!

Dit moet daarom ook die getuienis van die Christelike kerk aan die volk en volkere kenmerk. Die kardinale vraag bly: wat is ons en julle eintlike nood? Politieke regte? Een man een stem? Gelykberegtiging? Of: ons sondeverlossing? Die verlossing van volkere deur geloof in Christus Jesus se versoening?

2.2. *Bewoënheid oor menseverhoudinge daarom op non-aktiwiteit?*

Met volle handhawing van die voorafgaande, mag tog die duidelike getuienis oor menseverhoudinge, sosiale nood, politiek ook volgens die N.T. nie verswyg word nie.

Jesus Christus se openbare optrede deurbreek die sosiaal-godsdienslike vooroordele en diskriminasie van sy volk en veral van die leiers van die volk: Hy meng vryelik met sosiaal-veragtes binne die volk, die „tollenaars en sondaars” selfs teen die wrewel en veragting van die Joodse leiers in. Hy gaan om met veragtes op grond van rasvermenging, die Samaritane. Hy kommunikeer met die „vyande”, die Romeine. Hy is skerp in sy oordele in die openbaar teen die Joodse leiers se minagting en verdrukking van die armes en die weduwees (Matt. 23 : 14 par.; Mark. 12 : 41—44).

Hy huiwer nie om in sterk taal die magsmisbruike van owerhede te veroordeel nie (vgl. Mark. 10 : 41—45 in Die Blye Boodskap). So huiwer Johannes die Doper nie om lynreg en openlik te getuig teen die sondes van Herodes — en daarvoor te ly nie (Matt. 14 : 3—5).

Hierin is die kerk van Jesus Christus geroepe om Sý navolgers te wees: met profetiese *moed* en met profetiese *moet*.

Profetiese *moed*: Daartoe gee Jesus self opdrag in Matt. 10 : 16—32. Onbevrees, met geloofsmoed moet getuig word voor regbanke, voor goewerneurs, voor konings (vss. 17—18), vreesveragkend teenoor reaksies van haat (vs. 22); vervolging (vs. 23); doodstraf (vs. 28). Vergelyk ook Hand. 9 : 15—16. Hierdie profetiese moed openbaar ’n Petrus, vervuld met die Gees, voor die Joodse Raad (Hand. 4 : 5—21), en selfs na dreiging (Hand. 4 : 21) en gevangeneeming (Hand. 5 : 17—18) gaan hy voort om voor en téén die Joodse hoë owerheid te getuig, terwyl Stefanus dit beseël deur selfs in die aangesig van die dood die hoë owerheid te striem vanweë hulle ongeregtheid (Hand. 7 : 51—53).

Profetiese *moet*: Hierin het die kerk geen keuse nie. Die *moet* is hom opgelê. Dit is ingebou in sy wese (Matt. 5 : 13—16). Daarom mag kerk in sy profetiese getuienis nooit anders as om met Petrus te sê teenoor wie ook al wat met verwerping, hoon, dreiging die getuienis wil smoor:

„Of dit reg is voor God om julle meer gehoorsaam te wees as God, moet julle self beslis; want vir ons is dit onmoontlik om nie

te spreek nie..." (Hand. 4 : 19—20). „Ons moet aan God meer gehoorsaam wees as aan mense" — al is dit ook die hoë owerheid! (Hand. 5 : 29). Tot hierdie *moet bind* die Heilige Gees die diensknegte van Jesus Christus tot die dood toe! (Hand. 20 : 22—24).

2.3. *Profeteer so lank moontlik op sō 'n wyse dat daar mōre weer geprofeteer kán word!*

Wat hier gesê word, geld alleen en moet alleen gelees word binne die raamwerk van die voorafgaande profetiese „moed" en „moet". Daaraan mag nooit te kort gedoen word nie. Maar dit mag nooit deur die kerk, die leraar, die getuigende gelowige *misbruik* word om sy eie onverantwoordelike, ontydige, onnadenkende, onbewoë, bars, kru, selfverheffende, vernederende (of welke ander foutiewe) manier van getuig goed te praat nie.

Wanneer Jesus sy dissipels uitstuur om *onbevrees* te getuig, waarsku Hy tōg ook: „Wees dan versigtig soos die slange, opreg soos die duiwe (Matt. 10 : 16). „Versigtig" nie in die sin van „bang om gevaar te loop", of „dink twee keer of dit veilig vir julle sal wees om te getuig nie" (dit weerspreek die hele reeks van Matt. 10), maar „met 'n heilige listigheid", 'n „heilige diplomatie"; om nie met 'n „rush in where angels fear to tread"-voortvarendheid die goeie saak van jou getuienis te verongeluk nie.

Vir die profeet mag die „profeteer so dat daar mōre weer geprofeteer kan word" nooit gaan om sy eie voortgaande gewildheid, aanvaarbaarheid of selfs veiligheid nie. Wat dit betref, sê Paulus, aan Timotheüs: „Hou aan, tydig en ontydig" (2 Tim. 4 : 2) — d.w.s. of die tyd *vir jōu* gunstig is of nie! Maar hierdie „ontydige" gee tog ook weer nie aan die gelowige verskoning om onnadenkend, sonder deeglike oorweging en verantwoording enigiets, enige tyd teenoor enige persoon te mag getuig nie! (Kan 'n herder maar „ontydig" die hartverskeurde weduwee by die sterfbed van haar man aanval oor haar swak kerkbesoek?). Nee, maar die profeet, en die kerk in sy profetiese getuienis moet *phronimōs* optree, met wyse oorleg en verantwoordelikheid, om die regte ding op die regte tyd te getuig, op so 'n wyse dat die profeet (die kerk) self nie 'n struikelblok word vir die geadresseerde(s) om die Woord te aanvaar nie.

„Profeteer so dat daar mōre weer geprofeteer word" sny daarom, ook in die kerk se profetiese roeping in ons volkere-situasie, altyd na twee kante:

(i) Dit sê: Wanneer jy vanuit die Skrif profetiese getuienis lewer in sake volkereverhoudinge, sosiale geregtigheid, politieke sake, doen dit „versigtig soos die slange", met verantwoordelikheid en bewoënheid sodat jou mense ook mōre en oormōre nog vir jou getuienis 'n oor sal hê. Volg die HERE na in sy „opvoedkundige" manier van spreek tot sy volk. (Natuurlik kan daar, soos met Stefanus, 'n tyd kom wanneer 'n volk se tyd om te hoor vol geword het!). So het immers selfs ons Here Jesus, die alwyse Profeet, aan sy dissipels en sy volk, nie die volle geheimenis van sy koms somaar van die begin, met een slag „uitgeblaker" nie, maar soos Hy dit in Joh. 16 : 1—13 opsom het Hy van stap tot stap, soos wat hulle

ryp geword het om dit te „vat”, almeer aan hulle bekend gemaak.

(ii) Dit sê egter ook: 'n mens, 'n kerk, kan *deur vandag na te laat om duidelik te profeteer* oor 'n saak, dit vir hom onmoontlik maak om môre en oormôre as sake kritiek word, nog 'n oor te vind wat kán hoor.

Konkreet gesê: die kerk kan, deur vandag met sy stilsweye om ongeregtighede in ons volkereverhoudinge profeties aan te wys, dit vir homself onmoontlik maak om in die toekoms as sake akuut word geloofwaardig te klink as hy pleit vir Skriftuurlike geregtigheid!

2.4. 'n Gesindheid van verbondenheid en bewoënheid is nodig

Die profetiese getuienis, wat nie mag uitbly ook in politieke sake, ook oor volkereverhoudinge, ook oor sosiale ongeregtigheid nie, word soos in die Ou Testament so ook in die Nuwe Testament wel onbevrees, eerlik en reguit gelewer — vergelyk byvoorbeeld die getuienis van Petrus oor die Joodse rassediskriminasie in Hand. 10 : 28, 34—36 en 11 : 1—18; en Paulus se getuienis téén Petrus oor dieselfde sonde binne die kerk in Gal. 2 : 11—16, en Paulus se getuienis teen die Joodse diskriminasie op rasse-(volks-), stande- en geslagsgrondslag in Gal. 3 : 26—28.

Maar terselfdertyd word dit gekenmerk deur 'n gees van ware verbondenheid en bewoënheid oor die eie volk — vergelyk byvoorbeeld Matt. 23 : 37; Hand. 28 : 17—29; Rom. 9 : 1—5.

Hierdie gees staan lynreg teenoor die gees van die venynige kritiek van die sg. Christelike Instituut, Pro Veritate en die South African Council of Churches. Die Gereformeerde Kerk en sy lidmate moet radikaal waak teen dié tipe van profesie.

C. Enkele konkluderende praktiese opmerkings

1. Daar is geen uitkomkans: die ware kerk *moet* getuig ook oor volkereverhoudinge: hetsy bemoedigend vir, hetsy vermanend teen die eie volk.
2. Die teenstelling: „die Evangelie — nie politiek nie” op die preekstoel, is 'n valse teenstelling.
3. Maar die eerste dinge in die opdrag van die kerk moet eerste bly: ongeag die lewende situasie — al sou dié hoe donker, verkeerd, ongeregtig denkbaar wees vir hierdie of daardie volk of groep — die *eintlike* nood, en eintlike verlossing in Christus moet die primêre van die kerk se profetiese woord bly.
4. Ons moet in ons getuienis oor volkereverhoudinge rekening hou met die definitiewe onderskeid van ons situasie rakende die verhouding kerk—volk by die Afrikaner teenoor sowel die Ou-Testamentiese situasie as die Nieu-Testamentiese situasie (vgl. A.4.).
5. Ons moet onthou: Alles kan nie somaar so simplisties toegepas word nie. Die gesagsverskil tussen die „So sê die Here HERE” van die *geïnspireerde* profeet, én aan die ander kant die kerk se prediking van daardie absoluut-gesaghebbende Woord moet vasgehou word wanneer die kerk profeties die Woord wil *toepas* in ons konkrete volkere-probleem. Stadig veral met toepassing wat nie eksplisiet in die Skrif gemaak word nie.

6. Die ware profetiese woord aan die volk sal sō moet deurkom dat twee dinge baie duidelik is:
  - 6.1. dat die profeet (kerk) nie die Woord verdoesel of die swye oplê om die volk te paai nie;
  - 6.2. dat die profeet (kerk) nooit sy liefde vir en trou aan sy (al is dit diep-sondige) volk verloor of verloën nie.
7. Ons moet as kerk in ons getuienis rakende ongeregtigheid waak sowel teen 'n rewolusionêre tendens as teen 'n swewende idealisme. Hierby geld veral twee Skrifbeginsels:
  - (i) Die Here self realiseer sy koninkryk — per slot van sake is dit nie in *ons* hande om dit hier as 't ware af te dwing nie.
  - (ii) In hierdie bedeling leef ons nog in 'n gebroke wêreld — in die spanning tussen die „reeds” en die „nóg nie”. Die perfeksie van die toekomstige eeu is hier nog nie. Hiermee moet deeglik rekening gehou word.
8. Ons profetiese roeping as kerk eindig nie by getuienis teenoor die Afrikanervolk nie — met *egte* profetiese swaard sal ons, veral vanweë die verkeerde gesindheid van sovele Swartes en Bruines, ook die swart en bruin volke sterk moet aanspreek en vermaan vanweë hulle sonde, ongeregtigheid, laksheid, en vanweë hulle *haat* teen die witman en besonderlik teen die Afrikaner.
9. Die profetiese woord van die kerk moet steeds sō ingeklee word, en net sover gaan dat daar mōre en oormōre wêér en nog getuig kan word — ja, sō dat die volk dit kan „dra” — tensy ons werklik oortuig is dat daar sodanige verharding in die sonde is dat ons skerp-veroordelend moet getuig ondanks die konsekwensies.

(Gelewer by die Aktualiteitskursus, Teol. Skool,
Potchefstroom, Maart 1977.)

ENKELE LITERATUURVERWYSINGS

- Baumotte, M., Schütte H.-W., Wagner, F., Renz, H., Kritik der politischen Theologie, in reeks: Theologische Existenz Heute, nr. 175, Chr. Kaiser Verlag, München 1973.
- Berridge, J. M., Prophet, people and the word of Yahweh. An examination of form and content in the proclamation of the prophet Jeremiah, in reeks: Basel studies of theology, no. 4, EVZ-Verlag, Zürich, 1970.
- Coetzee, J. C., Volk en Godsvolk in die Nuwe Testament. 'n Eksegetiese studie, Pro Rege Pers, Potchefstroom, 1965.
- De Wilde, W. J., Het profetisch getuigenis, Holland Uitgeversmaatschappij, Amsterdam, 1949.
- Du Toit, S., Die profete en die wêreldrewolusie, Voortrekkerspers, Johannesburg, 1943.
- Hossfeld, F. L., Meyer, I., Prophet gegen Prophet. Eine Analyse der alttestamentlichen Texte zum Thema: Wahre und falsche Propheten, Verlag Schweizerisches Katholisches Bibelwerk, in reeks: Biblische Beiträge 9, 1973.
- Kafka, G. E., Matz, U., Zur Kritik der politischen Theologie, Ferdinand Schöningh, Paderborn, 1973.
- Kraus, H.-J., Prophetie und Politik, in reeks: Theologische Existenz Heute nr. 36, Chr. Kaiser Verlag München, 1952.
- Quell, G., Wahre und falsche Propheten. Versuch einer Interpretation, in:

Beiträge zur Förderung Christlicher Theologie, 46, 1, 1952.

Smolik, J., Die prophetische Aufgabe der Kirche, in reeks: Evangelische Zeitstimmen, nr. 56, Herbert Reich, Evangelischer Verlag, Hamburg, 1971.

Valeton, J. J. P., Profeet contra profeet, H. ten Hoet, Nijmegen, 1900.

Van der Woude, A. S., Micah in dispute with the pseudo-prophets, Vetus Testamentum, 19, 1969, 244—260.